

MINISTER
NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

DSW.WSS.055.15.2020.MKZ

Warszawa, r.

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek,

w odpowiedzi na interpelację nr 7130 Pana Posła Jarosława Rzepey w sprawie wsparcia dla uczelni niepublicznych, uprzejmie przedstawiam następujące informacje.

Rozpatrując postulaty środowiska uczelni niepublicznych dotyczące większego finansowania tych uczelni z budżetu państwa, należy mieć na względzie przede wszystkim art. 70 *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*, zgodnie z którym w Polsce obowiązuje zasada dwusektorowości systemu edukacji – obok szkolnictwa publicznego funkcjonuje sektor szkół niepublicznych. Przepis art. 70 ust. 3 *Konstytucji RP* precyzuje, że udział władz publicznych w finansowaniu szkół niepublicznych jest regulowany ustawą. Oznacza to, że ustawa zasadnicza nie nakłada na władze publiczne obowiązku pokrywania z budżetu państwa kosztów kształcenia w szkołach niepublicznych. Należy także zauważyć, że konstytucyjnym obowiązkiem władz publicznych jest zagwarantowanie prawa do bezpłatnego kształcenia w uczelniach publicznych, co jest w istocie realizowane poprzez pokrywanie z budżetu państwa kosztów kształcenia na studiach stacjonarnych w uczelniach publicznych.

Ustanowione w *Konstytucji RP* zróżnicowanie zasad finansowania z budżetu państwa uczelni publicznych i niepublicznych znajduje odzwierciedlenie również w przepisach ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. z 2020 r. poz. 85, z późn. zm.). W szczególności art. 366 tej ustawy wskazuje, jakie środki mogą zostać przyznane podmiotom szkolnictwa wyższego z wyodrębnieniem uczelni publicznych i niepublicznych.

Resort nauki i szkolnictwa wyższego na bieżąco monitoruje sytuację zarówno uczelni publicznych, jak i niepublicznych. Biorąc pod uwagę zróżnicowanie sytuacji prawnej obu grup uczelni, nie można zgodzić się ze stanowiskiem, jakoby uczelnie niepubliczne były traktowane niesprawiedliwie w stosunku do uczelni publicznych, czy też studenci uczelni niepublicznych byli gorzej traktowani niż studenci uczelni publicznych.

Wskazać należy, że zgodnie z art. 366 ust. 1 pkt 3 i 4 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* uczelnie niepubliczne otrzymują obligatoryjnie dotację przeznaczoną na finansowanie zadań związanych z przyznawaniem bezzwrotnych świadczeń (stypendiów i zapomóg) dla studentów i doktorantów. Prawo studentów do świadczeń ma charakter

powszechny, co oznacza że przysługuje studentom wszystkich uczelni zarówno publicznych, jak i niepublicznych, studiujących w formie stacjonarnej i niestacjonarnej, na jednakowych zasadach.

Wspomniane świadczenia stypendialne dla studentów, tj. stypendium socjalne, stypendium dla osób niepełnosprawnych oraz zapomoga stanowią wypełnienie zobowiązania państwa zamieszczonego w art. 70 ust. 1 *Konstytucji RP* o prawie każdego do nauki oraz w art. 70 ust. 4, który stanowi, że władze publiczne zapewniają obywatelom powszechny i równy dostęp do wykształcenia, tworząc i wspierając systemy pomocy materialnej dla studentów. Dodatkowo od 1 stycznia 2012 r. uczelnie niepubliczne otrzymują obligatoryjnie – na analogicznych zasadach do uczelni publicznych – dotację podmiotową na zadania związane ze stwarzaniem studentom i doktorantom, którzy są osobami niepełnosprawnymi, warunków do pełnego udziału w procesie przyjmowania na studia, do szkół doktorskich, kształceniu na studiach i w szkołach doktorskich lub prowadzeniu działalności naukowej.

Wskazać jednocześnie należy, że z reguły wstęp na studia w uczelniach niepublicznych jest wolny i warunkowany jedynie posiadaniem przez kandydata na studia świadectwa dojrzałości. Powyższe stwarza niejednokrotnie szansę do uzyskania wyższego wykształcenia osobom, które w przypadku wybranej uczelni publicznej nie znalazłyby się na tyle wysoko na liście rankingowej, aby zostać przyjętym na studia.

W świetle powyższego trudno uznać, aby studenci studiów stacjonarnych w uczelniach niepublicznych byli dyskryminowani.

W związku z trwającym stanem epidemii, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego bacznie przygląda się rozwojowi sytuacji na polskich uczelniach i podejmuje działania mające na celu zapewnienie studentom i doktorantom dotkniętym skutkami epidemii możliwości kontynuowania kształcenia ze wsparciem z budżetu państwa.

Obowiązujące przepisy umożliwiają studentowi lub doktorantowi, który wskutek zaistniałych okoliczności związanych z wprowadzeniem na terenie kraju stanu epidemii znalazł się przejściowo w trudnej sytuacji życiowej złożenie w swojej uczelni wniosku o przyznanie zapomogi. Ponadto student, który znajduje się w trudnej sytuacji materialnej, może ubiegać się w uczelni o przyznanie stypendium socjalnego, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach stypendium socjalne może zostać przyznane w zwiększonej wysokości, np. studentowi, który ponosi koszty wynajęcia mieszkania w związku ze studiowaniem poza miejscem stałego zamieszkania.

Środki na finansowanie świadczeń dla studentów i doktorantów są przekazywane uczelniom przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego od początku roku w transzach miesięcznych. W celu zapewnienia środków na wypłatę świadczeń socjalnych oraz zapomóg wynikających ze zwiększonego zapotrzebowania, Ministerstwo przekazało uczelniom w maju br. podwójną transzę dotacji. Ponadto, w przypadku gdy w uczelni znacząco wzrosła liczba studentów uprawnionych do otrzymania świadczeń i w związku z tym standardowo otrzymywane środki z budżetu państwa okazały się niewystarczające na pokrycie należnych studentom i doktorantom stypendiów i zapomóg, Minister przyznaje – na wniosek rektora uczelni – zwiększenie dotacji. Należy dodać, że zdecydowaną większość uczelni, które skorzystały z tej możliwości i otrzymały zwiększenie dotacji, stanowią uczelnie niepubliczne.

Dodatkowo, w ustawie z dnia 16 kwietnia 2020 r. *o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2* (Dz. U. poz. 695, z późn. zm.), która weszła w życie 18 kwietnia br., wprowadzono rozwiązania zwiększające dostęp studentów do świadczeń, a także upraszczające proces ich przyznawania w okresie epidemii.

Należy zaznaczyć, że Ministerstwo przygotowało szereg wytycznych oraz usprawnień, mających na celu wspomoczenie zarówno studentów, jak i uczelni (zarówno publicznych i niepublicznych) w okresie epidemii koronawirusa.

Dotyczą one m.in.:

- kształcenia prowadzonego z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, link: <https://www.gov.pl/web/nauka/ksztalcenie-zdalne-na-uczelniach>,
- realizacji praktyk na studiach pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolitych studiach magisterskich, link: <https://www.gov.pl/web/nauka/rekomendacje-dotyczace-realizacji-praktyk-na-studiach-pierwszego-i-drugiego-stopnia-oraz-jednolitych-studiach-magisterskich>,
- realizacji kształcenia zdalnego, link: <https://www.gov.pl/web/nauka/rekomendacje-mnisw-dotyczace-ksztalcenia-zdalnego>,
- ograniczenia pracy przez pracowników uczelni, link: <https://www.gov.pl/web/nauka/rekomendacja-ministra-nauki-i-szkolnictwa-wyzszego-w-zwiazku-z-sytuacja-zagrozenia-epidemiologicznego-w-kontekscie-pracownikow-uczelni>,
- możliwości wsparcia finansowego studentów, którzy znaleźli się w trudnej sytuacji życiowej, z uwagi na trwający stan epidemii, link: <https://www.gov.pl/web/nauka/informacja-dla-uczelni-o-mozliwosci-wsparcia-studentow-w-zwiazku-ze-stanem-zagrozenia-epidemicznego>,
- możliwości zwolnienia uczelni z obowiązku stosowania przepisów o zamówieniach publicznych, link: <https://www.gov.pl/web/nauka/uczelnie-moga-zostac-zwolnione-z-obowiazku-stosowania-przepisow-o-zamowieniach-publicznych>.

Odpowiadając na pytanie dotyczące rozwiązań prawnych planowanych w kolejnych Tarczach Antykrzysowych informuję, że z funkcjonującego już obecnie rozwiązania, w ramach którego pracodawca może ubiegać się dla swojego pracownika o jednorazowe świadczenie w wysokości ok. 2 tys. zł (świadczenie postojowe), mogą skorzystać także studenci i członkowie ich rodzin świadczący pracę na podstawie umów cywilnoprawnych, gdy w następstwie wystąpienia COVID-19 doszło do przestoju w prowadzeniu działalności.

Dodatkowo chcę zapewnić, że Ministerstwo pozostaje w stałym kontakcie z uczelniami, a także na bieżąco udziela odpowiedzi na pytania i wątpliwości kierowane do resortu zarówno przez uczelnie, jak i studentów. Sygnały z uczelni oraz rozwiązania wypracowane przez zespoły doradcze Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, których skład stanowią przede wszystkim przedstawiciele uczelni, mają bezpośredni wpływ na inicjatywy legislacyjne podejmowane przez Ministerstwo. Nadrzędnym celem zmian wprowadzanych w przepisach jest zniesienie utrudnień formalnych funkcjonowania uczelni z jednoczesnym zapewnieniem bezpiecznego kształcenia.

Mając także na uwadze postulaty uczelni niepublicznych, resort szkolnictwa wyższego i nauki pracuje nad wprowadzeniem rozwiązań finansowych wspierających kształcenie na studiach stacjonarnych w uczelniach niepublicznych. Jednocześnie warto zauważyć, że przywołana w interpelacji propozycja zwrotu kosztów za kształcenie jednego studenta na studiach stacjonarnych w uczelniach publicznych znacznie przewyższa przeciętną roczną opłatę pobieraną za studia prowadzone w tej formie w uczelniach niepublicznych. W ostatnich latach uczelnie niepubliczne były beneficjentami systemowego ograniczenia liczby studentów kształconych w uczelniach publicznych. Studenci, którzy nie dostali się na

studia w uczelniach publicznych często decydowali się na kontynuację kształcenia w uczelniach niepublicznych. Od roku akademickiego 2016/2017 do roku akademickiego 2019/2020 liczba studentów na studiach stacjonarnych w uczelniach niepublicznych wzrosła o ponad 40%. Natomiast liczba studentów na studiach niestacjonarnych w uczelniach publicznych wzrosła w bardzo niewielkim stopniu.

Ponadto w celu zwiększenia konkurencyjności polskich uczelni w skali międzynarodowej, a także umożliwienia wprowadzenia nowoczesnych, zaawansowanych technologicznie metod kształcenia, przygotowany został projekt nowelizacji rozporządzenia w sprawie studiów, w którym zaproponowano zwiększenie maksymalnej liczby punktów ECTS możliwej do uzyskania w ramach kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość z 50% do 75% liczby punktów ECTS koniecznej do ukończenia studiów na danym poziomie na studiach o profilu ogólnoakademickim. Projektowana zmiana nie wyklucza możliwości prowadzenia zajęć w tradycyjny sposób w siedzibie lub w filii uczelni, nie grozi więc obniżeniem poziomu kształcenia na tych studiach. Projekt jest dostępny na stronach Rządowego Centrum Legislacji:

<https://legislacja.gov.pl/projekt/12334309/katalog/12691015#12691015>.

Odnosząc się do apelu skierowanego do uczelni w sprawie pobierania opłat od studentów informuję, że aktualnie obowiązujące przepisy nie uprawniają ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki do nałożenia na uczelnie niepubliczne obowiązku obniżenia bądź zniesienia opłat za studia. Pobieranie opłat za studia to domena stosunku cywilnoprawnego łączącego studenta z uczelnią. W związku z tym, ze względów formalnych, przedstawioną rekomendację zawieszenia poboru opłat należy rozpatrywać jedynie jako jedną z propozycji do rozważenia, mającą na celu wspomoczenie studentów w czasie epidemii.

Należy przy tym zaznaczyć, że w przypadku gdy w okresie zawieszenia zajęć uczelnia zapewnia realizację usług edukacyjnych w innej formie, np. z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, wspomniana w rekomendacji przesłanka do zawieszenia opłat nie zachodzi.

Jednocześnie informuję, że w świetle stopniowego powrotu do pełnego funkcjonowania gospodarki, na stronie internetowej Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, w zakładce – „Aktualności”, na bieżąco są zamieszczane komunikaty i wytyczne dla jednostek szkolnictwa wyższego i nauki dotyczące stopniowego przywracania normalnego funkcjonowania wskazanych podmiotów.

Z wyrazami szacunku